

หลักการสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์

ความหมายของกลุ่ม

กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคน หรือมากกว่า รวมตัวกันและมีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเฉพาะอย่างที่ได้กำหนดไว้

คุณลักษณะกลุ่ม ที่สำคัญมี 4 ประการ

- 1) ต้องมีคนสองคนหรือมากกว่ามาปฏิบัติสัมพันธ์กัน
- 2) มีโครงสร้างกลุ่ม
- 3) มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
- 4) สมาชิกรับรู้ถึงการเป็นกลุ่มของตนเอง ซึ่งเป็นการที่บุคคลในองค์การมาทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ

ประเภทของกลุ่ม

แบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่

1) กลุ่มแบบเป็นทางการ (Formal Group)

หมายถึง กลุ่มที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมาโดยอำนาจหน้าที่ที่ความ
รับผิดชอบตามโครงสร้างขององค์กร เพื่อจะทำกิจกรรม
สนองความต้องการขององค์กร โดยกลุ่มที่เป็นทางการจะ
ถูกแบ่งย่อยออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

- กลุ่มตามสายบังคับบัญชา (Command Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกตั้งขึ้นมาตามโครงสร้างขององค์การที่มีอยู่แล้ว เพื่อปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
- กลุ่มทำงานเฉพาะ (Task Group) หมายถึงกลุ่มที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อทำกิจกรรมเฉพาะอย่างให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้

2) กลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (Informal Group)

หมายถึง กลุ่มที่สมาชิกจัดตั้งหรือรวมตัวขึ้นมาเอง โดยไม่
เป็นไปตามคำสั่งหรือโครงสร้างขององค์การ ซึ่งมักจะก่อตั้ง
จากความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิก และสามารถ
ปรับเปลี่ยนเป็นกลุ่มอย่างเป็นทางการได้ในระยะเวลาหรือ
สถานการณ์ที่เหมาะสม โดยกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ อาจถูก
แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะต่อไปนี้

- กลุ่มที่มีความสนใจร่วมกัน (Interest Group) หมายถึงกลุ่มที่รวมตัวเนื่องจากมีความสนใจหรือมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมให้สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมาย
- กลุ่มมิตรภาพ (Friendship Group) หมายถึงกลุ่มที่รวมตัวกันจากบุคคลที่มีลักษณะบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน โดยมากจะเป็นลักษณะร่วมบางประการที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ลักษณะงาน อายุ พื้นฐานการศึกษา ลักษณะทางกายภาพ

การรวมตัวของเกษตรกรอาจเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ อาทิ กลุ่มธรรมชาติ การรวมตัวแบบนี้อาจเกิดขึ้นจากการที่เกษตรกรรวมตัวกันเองโดยไม่ตั้งใจ คือ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มีการรวมตัวกัน ปรึกษาหารือกันในหมู่คณะที่มีความรู้จักคุ้นเคยกัน โดยการประชุมเป็นแบบไม่เป็นทางการ กลุ่มที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้ มีอยู่ทั่วไปทั้งในอดีตและปัจจุบัน และกลุ่มอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการซึ่งมีการรวมตัว

วิธีการที่เกษตรกรในกลุ่มสนใจจะจัดตั้งเป็นกลุ่ม มีขั้นตอนง่าย ๆ ดังนี้

1. เริ่มต้นจากการพูดคุยกันระหว่างสมาชิกเกษตรกรที่ประกอบอาชีพในสาขาเดียวกัน มีแนวคิดตรงกันว่าต้องการจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อสร้างพลัง ในการช่วยกันคิด ช่วยกันทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันภายในกลุ่ม

2. สมาชิกเริ่มต้นอาจมีจำนวนไม่มาก เช่นตั้งแต่ 2 – 5
คน หรือไม่เกิน 10 คน สมาชิกเกษตรกรควรปรึกษา
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล (เกษตร
ตำบล) ขอจัดขึ้นทะเบียนจัดตั้งเป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพ
หรือกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยนายทะเบียนผู้จด
ทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเป็นเกษตรอำเภอ

3. เมื่อจัดตั้งกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ควรมีประชุมกันบ่อย ๆ
อาจเป็นทุกสัปดาห์ หรือทุก 15 วัน/ครั้ง หรืออาจจะ
เดือนละครั้ง ในการเรียกประชุมระยะแรก ๆ ควรเชิญ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล เข้าไปพูดคุย
ด้วย

ซึ่งในเวทีการประชุมควรมีการพิจารณาทกลงคัดเลือก
ผู้อาวุโส เป็นประธานการประชุม เพื่อจะได้พิจารณา
คัดเลือกสมาชิกภายในกลุ่มที่จะอาสาทำหน้าที่ เป็น
ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม
เหรัญญิกของกลุ่ม ฯลฯ การประชุมทุกครั้ง ควรมีการ
สรุปประเด็นที่สำคัญ ของการประชุมจดเป็นรายงาน
การประชุมทุกครั้ง เพื่อจะได้จำได้ว่าประเด็นในการ
หารือ ในการประชุมแต่ละครั้งมีเรื่องสำคัญ ๆ อะไรบ้าง

4. การปลูกฝังความสามัคคี ความซื่อสัตย์ของสมาชิก
ภายในกลุ่มเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะกลุ่มมักแตกแยก
เพราะปัญหาการแตกความสามัคคี และการแย่ง
ผลประโยชน์ภายในกลุ่ม อาจรวมถึงการคดโกงกัน
ระหว่างทีมบริหารกลุ่มกับสมาชิก คุณธรรมในเรื่อง
ความซื่อสัตย์ในการบริหารงานและผลประโยชน์ จึง
เป็นเรื่องที่สำคัญซึ่งจะต้องคำนึงถึงมากที่สุด

5. กรณีกลุ่มมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคตวัน
หนึ่งกลุ่มอาจจัดตั้งเป็นกลุ่มย่อย ๆ แยกออกไปก็ได้ แต่
ก็อาจจะประสานประโยชน์ร่วมกันก็ได้ระหว่างกลุ่ม
ย่อยกับกลุ่มหลักเดิมตราบใดที่สมาชิกยังคงมีศรัทธา
และเชื่อมั่นต่อการทำงานของรูปของกลุ่ม ในลักษณะ
เป็นเครือข่ายซึ่งกันและกัน

ประโยชน์ของการรวมกลุ่มเป็นองค์กรเกษตรกร

การรวมตัวกันของเกษตรกรนับเป็นแนวทางสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตร เพราะการรวมตัวกัน นอกจากจะเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรอง ทั้งด้านการซื้อปัจจัยการผลิตและขายผลผลิตแล้ว ยังนำมาซึ่งความร่วมมือกันของหมู่คณะ ซึ่งกลุ่มมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ปัญหา สามารถพึ่งตนเองได้ และนำไปสู่ ความเข้มแข็งของชุมชน การรวมตัวของเกษตรกรในรูปขององค์กรเกษตรกร เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาของเกษตรกรที่มี ประสิทธิภาพอย่างหนึ่ง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรหลายประการ คือ

1. เมื่อรวมตัวแล้ว เกษตรกรสามารถซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาที่ถูกลง ตัวอย่างเช่น เกษตรกร 100 คน ต้องการซื้อปุ๋ยคนละ 500 กิโลกรัม ถ้าเกษตรกรต่างคนต่างซื้อคนละ 500 กิโลกรัม พ่อค้าจะคิดราคาขายปลีก แต่ถ้าเกษตรกรรวมตัวกันซื้อเป็นกลุ่ม พ่อค้าก็จะคิดราคาขายส่ง ซึ่งเป็นราคาที่ถูกลง อย่างแน่นอน ทั้งนี้เพราะพ่อค้าไม่ต้องเก็บสต็อกปุ๋ยไว้นาน ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยธนาคาร ในกรณีที่พ่อค้ากู้เงิน จากธนาคารไปซื้อไม่ต้องเสียค่าจ้างคนงานเฝ้าโกดัง และไม่ต้องหักนำหน้าปุ๋ยที่อาจสูญหายไป เป็นต้น

2. เมื่อรวมตัวกันแล้วเกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น ตัวอย่างเช่น เกษตรกรทำนา ถ้าต่างคนต่างผลิต ต่างคนต่างขายข้าวของตนเอง พ่อค้าย่อมชอบที่จะเลือกซื้อและต่อรองราคา ซื้อที่ถูกลงที่สุด โดยที่เราไม่สามารถจะไปกล่าวหาว่าพ่อค้าขูดรีดหรือเอาเปรียบเกษตรกรได้ ตราบใดที่เขาไม่ได้ โกงตาชั่งหรือใช้เล่ห์เหลี่ยมต่างๆ ที่ทำให้เกษตรกรเสียเปรียบได้ วิธีที่ต่างคนต่างขายเกษตรกรจะไม่มีอำนาจต่อรอง ในที่สุดก็ต้องขายข้าวในราคาที่ถูกลงเป็นธรรมดาอย่างที่เป็นมาในอดีต ตรงกันข้ามถ้าเกษตรกรรวมตัวกัน เรียกร้องราคาที่สูง

3. ในแง่ของการรับเทคโนโลยีหรือความรู้จากเจ้าหน้าที่ ถ้าเกษตรกรรวมตัวกันการถ่ายทอดเทคโนโลยีของเจ้าหน้าที่ก็สามารถจะทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และเกษตรกรสามารถรับการถ่ายทอดได้รวดเร็วกว่า การถ่ายทอดเป็นรายบุคคล ซึ่งทำได้ช้าและไม่ทั่วถึง และตามหลักของการเรียนรู้แล้วเกษตรกรจะเรียนรู้จากเพื่อนสมาชิกได้ง่ายกว่าเรียนรู้จากบุคคลภายนอก หรือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

4. การรวมกลุ่มกัน จะทำให้เกษตรกรสามารถขอรับ
ความช่วยเหลือจากรัฐได้ดีกว่า ที่จะเรียกร้องโดยคนใด
คนหนึ่งนอกกลุ่ม เพราะไม่สามารถอ้างว่าเป็นตัวแทน
ของเกษตรกรทั้งหมดได้

5. การรวมกลุ่มกัน สามารถผลิตสินค้าหรือผลผลิตส่ง
ตลาดหรือผลิตให้บริษัทเอกชนได้ในจำนวนและ
คุณภาพตามที่บริษัทต่างๆ เหล่านั้นต้องการ ภายใต้การ
ตกลงราคากันล่วงหน้า

6. การรวมกลุ่มกัน เกษตรกรสามารถจะแปรรูปผลผลิต เป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่นได้ ในกรณีที่ผลผลิตล้นตลาด หรือราคาผลผลิตตกต่ำ โดยการลงทุนร่วมกัน

7. การรวมกลุ่มกัน ทำให้เกษตรกรสามารถรับเอาสินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค จากบริษัทผู้ผลิตมาจำหน่าย ให้กับสมาชิกได้ ในราคาที่ถูกกว่าที่ต่างคนต่างไปซื้อ มาจากตลาดโดยตรง

8. การรวมกลุ่มกัน เกษตรกรจะสามารถร่วมกันควบคุมพื้นที่ และปริมาณผลผลิตให้อยู่ใน ปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการของตลาด โอกาสที่ผลผลิตจะล้นตลาดทำให้ราคาตกจะมีน้อย

9. การรวมกลุ่มกัน จะทำให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือรัฐในการให้ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อรัฐจะได้นำไปแก้ไขให้กับเกษตรกร เช่น กรณีฝนแล้ง น้ำท่วม โรคแมลงระบาดทำลายพืชผลของเกษตรกร

10. การรวมกลุ่มกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้เกษตรกรสามารถทำนิติกรรมต่างๆ กับ บริษัทเอกชนอื่นๆ ได้

11. การรวมกลุ่มกัน ทำให้เกษตรกรสามารถมีพลังต่อรองกับกลุ่มต่างๆ ได้ ทั้งนี้ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตัวเอง หรือเพื่อไม่ให้ผู้หนึ่งผู้ใดมาเอารัศเอาเปรียบสมาชิกของกลุ่มได้

12. การรวมกลุ่มกัน ทำให้เกษตรกรสามารถระดมทุนดำเนินการค้า เช่น **ทำโรงสี** จัดตั้งตลาดกลาง เพื่อจำหน่ายผลผลิตของตนเองได้

**ประโยชน์ของการรวมกลุ่มของเกษตรกรยังมีอีก
มากมายถ้าเราได้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของ
กลุ่ม ฝึกอบรมผู้นำกลุ่มและเกษตรกร ให้เข้าใจถึง
ความสำคัญของการรวมตัวกัน เข้าใจถึงการบริหารงาน
และเข้าใจ ถึงการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ความสำเร็จในการ
รวมกลุ่มเกษตรกรจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน**

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มี ดังนี้

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชนโดยยึดถือความ ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล
2. หลักการขจัดความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์และความคิด จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน พัฒนาเป็นอย่างดีมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว

3. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความขยัน
ความอดทนการร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะ
อุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ ร่วมสนับสนุน
นโยบาย และเป้าหมายการ ดำเนินงานและอาจก่อให้เกิดขวัญ
และกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4. การให้การศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่อง เป็นการส่งเสริมให้คน
มีความรู้ความคิดของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเอง
มากขึ้น การให้การศึกษาอบรมโดยให้ ประชาชนมีโอกาส
ทดลองคิด ปฏิบัติ จะ ช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครอง
ตนเองได้ รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าของงาน และนำไปสู่การเข้า
ร่วมในการพัฒนา

5. หลักการทำงานเป็นทีมสามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาได้

6. หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการทำงาน และทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ **อนึ่ง** สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนัก มาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545) ได้ กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1.) การจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชน เพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็น ต่างๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษา ระหว่างกลุ่มองค์กร ต่าง ๆ ภายใน ชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่างๆ

1.4 ลงมือปฏิบัติจริง

1.5 ถ่ายถอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุง กระบวนการทำงาน ที่เหมาะสม

2.)การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจ
ในความรู้และความสามารถที่มี จะช่วยให้สามารถริเริ่ม
กิจกรรมการแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการพัฒนาได้
ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.2 สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิด กระบวนการจัดการ และจัดองค์กรร่วมกัน

**ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความเข้มแข็ง
ของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์**

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

1. ในการจัดตั้งกลุ่มนั้น ถ้าสมาชิกของกลุ่มที่มารวมตัวกันเป็นกลุ่มบุคคลที่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพคล้ายคลึงกัน เมื่อมารวมกลุ่มกันและมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่ม เพื่อแก้ไข ปัญหาที่ประสบอยู่ไปในแนวทางเดียวกัน โอกาสที่การดำเนินงานของกลุ่มจะประสบความสำเร็จก็มีสูง

2. โครงสร้างในการดำเนินงานขององค์กร ควรมีความชัดเจนมี องค์กรประกอบที่พอเหมาะ มีความคล่องตัวในการบริหารงาน มีการกำหนดหน้าที่และบทบาทของแต่ละฝ่าย แต่ละตำแหน่งไว้อย่างชัดเจน โดยไม่ซ้ำซ้อนกัน

3. การเข้ามารวมกลุ่มกันของสมาชิกที่ริเริ่มก่อตั้งและผู้ที่จะเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกใหม่ ควรให้เป็นไปโดยสมัครใจ ไม่ควรเป็นการชักจูงหรือบังคับโดยหน่วยงานของทางราชการ ที่มุ่งหวังเพื่อให้มีการจัดตั้ง ขึ้นมาเท่านั้น โดยไม่ได้อธิบายหรือสร้างความเข้าใจอย่างแท้จริงให้ผู้ที่ จะสมัครเข้ามาเป็นสมาชิก เพื่อประกอบการตัดสินใจด้วยตัว ของเขาเอง

4. ในการบริหารงานกลุ่ม สิ่งสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ ก็คือ ความซื่อสัตย์สุจริตของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ประธานกรรมการ คณะกรรมการ สมาชิก ฝ่ายจัดการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ดูแลกลุ่ม ถ้าทุกฝ่ายมีความซื่อสัตย์สุจริต ตามภาระหน้าที่ที่ตนเองมีต่อกลุ่มแล้ว กลุ่มนั้นๆ จะประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่กำหนดทิศทางการทำงานของกลุ่ม และทำหน้าที่ในการตรวจสอบฝ่ายจัดการ ตลอดจนดูแลสมาชิกทั้งหมด จึงต้องเป็นบุคคลที่มีความ ซื่อสัตย์ เสียสละ และมีอุดมการณ์อย่างแท้จริง

5. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินงาน
กลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ
การมีส่วนร่วมของสมาชิก ได้แก่การมีส่วนร่วมในการเลือก
คณะกรรมการ กลุ่ม การออกความคิดเห็นในการกำหนด
กิจกรรมการดำเนินงานกลุ่ม การรับรู้สถานการณ์ด้านสินทรัพย์
และงบประมาณ กำไร-ขาดทุน ความก้าวหน้าในการดำเนินธุรกิจ
ของกลุ่มเป็นระยะๆ ตามช่วงเวลาที่เหมาะสม การมี ส่วนร่วมใน
การรับผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างเป็นธรรม การประชุมพบปะ
ระหว่างกรรมการและสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

6. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของกลุ่มที่สร้างประโยชน์ให้แก่สมาชิกของกลุ่ม เช่น การช่วยเหลือและสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตแก่สมาชิก การช่วยเหลือด้านการตลาดผลผลิตของสมาชิก การให้บริการด้านจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภคให้แก่สมาชิก ถ้ากลุ่มสามารถทำกำไรและสมาชิกได้รับเงินปันผลและเฉลี่ยคืนอย่างยุติธรรมแล้ว จะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกร่วมทำธุรกิจกับกลุ่มมากขึ้น

7. เงินทุนของกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของกลุ่ม ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ เช่น การพัฒนากลุ่ม การช่วยเหลือสังคมของกลุ่ม การช่วยเหลือสมาชิกในด้านสวัสดิการต่างๆ มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินทุนทั้งสิ้น ดังนั้นความสามารถในการหาเงินทุนให้กลุ่ม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง แหล่งเงินทุนที่กลุ่มสามารถหาได้ เช่น การสะสมทุนจากการถือหุ้นของสมาชิก การสร้างผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจ การสนับสนุนจากทางราชการและองค์กรเอกชน เป็นต้น ถ้ากลุ่มมีเงินทุนที่ใช้ดำเนินการอย่างพอเพียง ก็จะทำให้กลุ่มดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

8. เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือและดูแลการทำงานของกลุ่มต่างๆ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำพาให้กลุ่มดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ความเอาใจใส่และติดตามการดำเนินงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่องคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

9. การจัดฝึกอบรมและให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เนื้อหาหรือเรื่องที่จะนำมาฝึกอบรมให้กับสมาชิกของกลุ่ม ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ และพัฒนาอาชีพของสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ อย่างแท้จริง หรือเป็นเรื่องที่สมาชิกกำลังประสบปัญหาอยู่ และต้องการแก้ไขโดยการฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติได้จริง เช่น เรื่องเกี่ยวกับการผลิตพืชหรือสัตว์ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยเลือกอบรมในประเด็นที่สมาชิกนำไปใช้ในการทำการเกษตรของตนเอง

10. การทำธุรกิจแบบครบวงจรของกลุ่ม เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้ คือ การให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการผลิต การให้การสนับสนุนในเรื่องเงินทุน การช่วยเหลือสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต การจัดการด้านการตลาดเพื่อให้สมาชิกได้ขายสินค้าในราคาที่ยุติธรรม การสนับสนุนด้านการเก็บรักษาผลผลิตเพื่อ รอเวลาขายในช่วงที่ราคามีความเหมาะสม เป็นต้น ถ้ากลุ่มสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างครบวงจรแบบนี้ สมาชิกจะเกิดความมั่นใจในการประกอบอาชีพ และเห็นความสำคัญของการเข้ามารวมกลุ่ม

